

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ТРАНСАКЦІЙНИХ ВИТРАТ

METHODOLOGICAL BACKGROUND OF TRANSACTION COSTS ACCOUNTING

Анжеліка КРУТОВА,
доктор економічних наук,
Харківський державний університет
харчування та торгівлі

Anzhelika KRUTOVA,
PhD Economics,
Kharkiv State University
of Food Technology and Trade

Марія МАКУХА,
Харківський державний університет
харчування та торгівлі

Mariya MAKUKHA,
Kharkiv State University
of Food Technology and Trade

Проблема модифікацій бухгалтерського обліку, як і інших функцій менеджменту, не має альтернативи: неадекватність обліку потребам суспільства та господарювання робить менеджмент неможливим, призводючи його систему до руйнування, а тому не існує варіанта розвитку обліку, який би не передбачав необхідності його приведення у відповідність із сучасними економічними вимогами [1, с. 24].

Людська цивілізація в минулому столітті перейшла на новий шабель свого розвитку, який характеризується втратою домінуючої ролі індустріального сектора, зростанням значимості технологічного компонента та підвищенням ролі науки і знань [2, с. 338]. Двадцять перше століття кинуло людству виклик у формі всесвітньої «павутини» Internet, появи інтерактивного бізнесу та віртуальної економіки. У таких умовах все більшої ролі в розвитку методів управління набувають положення інституційної теорії, згідно з якою фірми та ринок сприймаються як конкуренція між приватним та суспільним. Тобто фірма розглядається як ринок, який знаходиться в приватній власності [3, с. 191]. Це має такі наслідки, що всі відмінності внутріорганізаційних відносин від ринку зводяться до суми трансакційних витрат: процес виробництва залишають у віданні неокласики з її абстрактними виробничими функціями, лише механічно приєднуючи до них трансакційні моделі власності [3, с. 192]. За умов підтримання погляду на фірму та ринок як на альтернативні механізми управління господарською діяльністю стає зрозумілим, що вибір між ними визначається відмінностями у пов'язаних з ними трансакційними витратами.

Величина трансакційних витрат в економіці впливає на економічний розвиток. Їх збільшення – це результат поглиблення суспільного розподілу праці, що не лише зумовлює зростання продуктивності використовуваних факторів виробництва, а й підвищує рівень спеціалізації, зростання складності обмінів, неоднорідність сторін, які беруть у них участь, нестабільність складу учасників угод, розсіяність інформації про контрагентів, збільшення ризику втрати координації в системі добровільних обмінів тощо. Це призводить до певної декомпозиції економічної системи, потребує її трансформації та обов'язкового врахування трансакційних витрат, які зростають внаслідок ускладнення обмінів [4, с. 166].

Факт впливу інституціональних умов на економічну поведінку індивідів та результати їх господарської діяльності є визнаним сучасною економічною теорією [5, с. 454]. Д.Норт і Дж.Уолліс пропонують розподіляти сукупні витрати економічного агента на «трансформаційні» (пов'язані з фізичною дією на предмет) і трансакційні, рівень яких визначається не технологічними, а інституціональними чинниками. Дослідники економічної теорії наголошують на необхідності

оцінки, відображення в бухгалтерському обліку й звітності та аналізі трансакційних витрат. При цьому дана категорія нової інституціональної теорії й дотепер є недостатньо дослідженою в сучасній бухгалтерській науці.

В умовах інформатизації суспільно-економічних відносин формування конкурентоспроможного бізнесу потребує від суб'єктів господарювання оптимізації витрат на виробництво й реалізацію продукції. В умовах конкуренції за наявності рівних виробничих витрат найбільш ефективною є господарська діяльність тих підприємств, які здатні взаємодіяти з іншими суб'єктами ринку з мінімальними трансакційними витратами. Тому розробка методології бухгалтерського обліку трансакційних витрат сприятиме підвищенню конкурентоспроможності як окремих підприємств, так і економіки України в цілому.

Трансакційні витрати – одна з основних концепцій сучасної економіки, а їх оцінка на макро- та мікроекономічному рівнях являє вимірювання змін в економіці з метою виявлення їх ключових індикаторів. На сьогодні оцінка рівня трансакційних витрат стає цілком реальною проблемою, оскільки можливість точного вимірювання трансакційних витрат безпосередньо впливає на оцінку ефективності діяльності окремих суб'єктів господарювання та економіки країни. Трансакційні витрати притаманні діяльності суб'єктів господарювання в усіх секторах народного господарства – виробництві, торгівлі, сільському господарстві тощо.

Трансакційні витрати як одну з ключових категорій сучасної інституціональної теорії вперше було визначено Р.Коузом у 1937 році – як витрати функціонування ринку, що виникають у процесі обміну правами власності [6]. Існуючі підходи до трактування трансакційних витрат базуються на: використанні поняття угоди як акту перерозподілу прав власності між її учасниками [7-9]; використанні концепції платності інформації та асиметричності її розподілу між учасниками обміну [10; 11]; визначенні норм та правил обмеженої раціональності поведінки економічних суб'єктів [12]. У широкому сенсі

трансакційні витрати трактуються як витрати користування ринковим механізмом, а в більш вузькому – як витрати з обслуговування угод, якими супроводжується взаємодія економічних агентів як на ринку, так і всередині організації, або як «витрати здійснення ділових операцій» [13, с. 59]. Є точка зору, згідно з якою трансакційні витрати розглядаються як міра цінності ресурсів, що використовуються в процесі вирішення проблем координації конфліктів різного рівня управління [14, с. 28]. Дана категорія охоплює матеріальні й контрактні аспекти обміну та використовується для позначення обміну товарами й різними видами діяльності, а також юридичними зобов'язаннями, що вимагають деталізованого оформлення документів або припускають просте взаєморозуміння сторін [15].

Досліджено природу однієї з основних концепцій сучасної економіки – трансакційних витрат. Наведено класифікацію трансакційних витрат, яка враховує потреби облікового відображення та організації подальшого контролю. Кількісну оцінку трансакційних витрат суб'єктів господарювання запропоновано здійснювати на основі прямих грошових витрат на укладання й виконання угоди та розміру збитків, понесених унаслідок неявних трансакційних витрат та витрат від опортуністичної поведінки. Розроблено схему формування даних про трансакційні витрати в інформаційній системі підприємства та порядок їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку.

The article presents the results of the research concerning one of the major concepts of modern economics – transaction costs. It furnishes the transaction costs classification which takes into consideration the needs of accounting recording and organization of further control. The quantitative evaluation of transaction costs of business entities is proposed to carry out on the basis of direct money expenditures on conclusion and fulfilling a contract and the amount of losses suffered due to indirect transaction costs and losses from opportunistic behavior. The scheme of forming the transaction costs data in the information system of an enterprise and the order of recording the transaction costs in accounting records is worked out.

Таблиця. Класифікація трансакційних витрат

Класифікаційна ознака	Види ТВ	Характеристика
За відношенням до суб'єкта господарювання	Зовнішні	Витрати на придбання ресурсів, які не належать власникам підприємства
	Внутрішні	Витрати, пов'язані з використанням власних ресурсів для підвищення ефективності виробництва
За економічним рівнем	Макроекономічні	Виникають на рівні державного управління
	Мікроекономічні	Витрати окремих суб'єктів господарювання
За частотою виникнення	Одноразові	Витрати, виникнення яких не може бути передбаченим за умов звичайної господарської діяльності
	Перманентні	Витрати, що виникають з певною періодичністю – прогнозовані
За функціями	Координаційні	Витрати координації підготовки, укладання та виконання угод
	Мотиваційні	Витрати мотивації учасників угод
За альтернативністю виникнення	Явні	Підлягають плануванню в системі управлінського обліку
	Неявні	Непрогнозовані витрати, які важко оцінити та контролювати
За сферою виникнення	Ринкові	На пошук партнерів і інформації, ведення переговорів, ухвалення рішень, моніторинг процесу
	Управлінські	На розробку, впровадження, підтримку й зміну організаційних структур
	Політичні	На створення й підтримку політичної системи: законодавчої, судочинної, оборонної, освітньої і транспортної
За характером угоди	Офіційні	Підтверджені документально
	Неофіційні	Здійснені за рішенням керівництва і не відображені в обліковій системі
За економічними наслідками	Витрати	Документально підтверджені витрати на здійснення трансакцій
	Втрати	Від неофіціальних платежів та опортуністичної поведінки
За джерелами відшкодування	Виробничі	Включаються в собівартість продукції
	Невиробничі	Відшкодовуються з прибутку підприємства
	Вільні	Джерелом покриття є дохід власника
За етапами угоди	Попередні	Витрати на підготовку угоди
	Поточні	Виникають в процесі виконання угоди
	Постконтрактні	Є наслідком виконаної угоди

У науковій літературі на сьогодні немає загально визнаного підходу до визначення структури трансакційних витрат. Кожен дослідник звертає увагу на окремі аспекти. Для класифікації трансакційних витрат унаслідок укладання угод **О. Батура** пропонує підхід, згідно з яким трансакційні витрати поділяються на ті, що виникають до та після укладання угоди [16, с. 62]. Зарубіжні економісти **К. Менар**, **Д. Норт**, **Дж. Уоллісон**, **Дж. Коммонс** виділяють три стадії угоди й відповідно додають до попередньої класифікації трансакційні витрати, що виникають у процесі укладання угоди [17].

О. Івашина поділяє трансакційні витрати на явні та неявні й доводить: якщо поглиблення розподілу праці пов'язано з підвищенням ризику опортунізму та відповідно неявних трансакційних витрат, то відтворення персоналізованого обміну, навпаки, зберігає явні трансакційні витрати на низькому рівні й обмежує розподіл праці вузькими межами однорідної та стабільної групи людей, що зумовлює значні трансформаційні витрати і свідчить про невисокі неявні трансакційні витрати [4, с. 95].

О. Лученок пропонує виділяти загальні трансакційні витрати (виникають при реалізації господарських зв'язків між підприємством у цілому та іншими інституційними структурами) та локальні (виникають в угодах між окремими підрозділами підприємства та контрагентами) [12, с. 26]. **І. Сарасва** класифікує трансакційні витрати за етапами підприємницької діяльності від складання бізнес-плану та реєстрації підприємства до діяльності на ринку, ведення обліку, сплати податків та закриття бізнесу [18, с. 154-155]. Для визначення специфіки трансакційних витрат **А. Мартієнко** рекомендує класифікацію залежно від суб'єктів зміни форм і прав власності, основним критерієм якої є суб'єкти діяльності та напрями обміну об'єктами власності [19, с. 8].

Е. Фуруботн і **Р. Піхтер** у своїй класифікації обґрунтовують розподіл трансакційних витрат за сферами виникнення: ринкові (витрати на пошук партнерів та інформації, ведення переговорів, ухвалення рішень, моніторинг процесу); управлінські (витрати з розробки, впровадження, підтримки й зміни організаційних структур); політичні (витрати на створення й підтримку політичної системи: законодавчої, судочинної, оборонної, освітньої і транспортної) [17]. Аналізуючи існуючі в сучасній економічній теорії класифікації трансакційних витрат за елементами, слід також вказати на відсутність єдиного підходу. Так, **А. Шаститко** виділяє шість видів трансакційних витрат: витрати виявлення альтернатив; витрати здійснення розрахунків; витрати виміру; витрати укладання угоди, витрати сертифікації та захисту прав власності, витрати опортуністичної поведінки [9]. **О. Парашенко** до означеного переліку додає податки, витрати виміру та витрати, пов'язані з виконанням внутрішніх угод [20].

Тому **метою статті** є поглиблення розуміння сутності й класифікації трансакційних витрат, яка враховуватиме потреби подальшої розробки методологічних засад їх відображення в системі бухгалтерського обліку вітчизняних суб'єктів господарювання.

У термінології інституціональної теорії витрати слід класифікувати на три групи залежно від їх відношення до процесів виробничо-господарської діяльності суб'єкта господарювання:

- трансформаційні витрати – витрати на виробництво продукції;
- трансакційні витрати – пов'язані із здійсненням трансакцій обміну;
- інституціональні витрати – пов'язані із забезпеченням дотримання встановлених інституціональних норм.

Остання група – інституціональні витрати – включає витрати, що характеризують економічний та політичний клімат ведення бізнесу в країні та зазвичай ініціюються й фінансуються державою. Трансформаційні витрати є досить дослідженими в системі управлінського обліку. Тому зосередимо увагу саме на вивченні проблем обліку трансакційних витрат.

Трансакційні витрати виникають на всіх етапах угоди й зумовлені не лише технічними аспектами її підготовки та здійснення, а й передачею та специфікацією прав власності за допомогою діючих у суспільстві формальних і неформальних норм та правил, а також обмеженою раціональністю поведінки економічних суб'єктів. У системі сучасних суспільно-економічних відносин під трансакційними витратами слід розуміти витрати, зумовлені невизначеністю й суперечливістю інтересів економічних агентів, що взаємодіють у процесі планування, підготовки, координації та захисту бізнес-трансакцій.

Існуючі класифікації трансакційних витрат не враховують потреби їх відображення в бухгалтерському обліку з метою організації подальшого контролю й підвищення ефективності діяльності господарюючих суб'єктів за рахунок мінімізації трансакційних витрат. Проте саме класифікація складу трансакційних витрат визнається сучасною економічною теорією як першочергове завдання інтерпретації методологічних принципів інституціональної економічної теорії у формуванні інформаційних ресурсів управління сучасним підприємством [21, с. 162]. Тому, підсумовуючи класифікаційні схеми попередніх авторів, наведемо класифікаційну схему трансакційних витрат (див. **табл.**).

Трансакційні витрати існують на макро- і на мікрорівні, але їх облік та кількісне оцінювання більш актуальні для рівня окремих підприємств. Необхідно диференційовано підходити до обліку трансакційних витрат, виділяючи витрати, що виникають при реалізації господарських зв'язків між підприємством у цілому і зовнішніми (державними або недержавними) інституціональними структурами, а також в угодах між окремими структурними підрозділами підприємства й контр-

Рис. 1. Відображення трансакційних витрат у системі бухгалтерського обліку

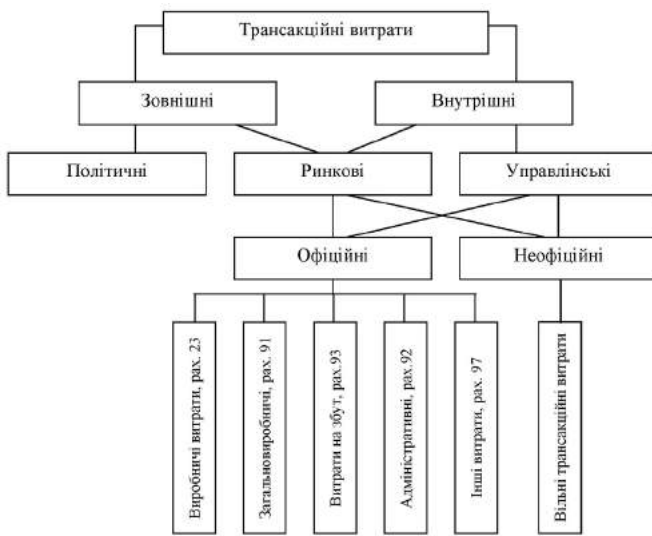

Рис. 2. Формування даних про трансакційні витрати в інформаційній системі підприємства

агентами. Залежно від цього трансакційні витрати можна розділити на загальні та локальні, або зовнішні та внутрішні.

До зовнішніх трансакційних витрат суб'єктів господарювання слід віднести витрати:

- пошуку на ринку і вибору контрагента і (або) ресурсу;
- агентських стосунків, пов'язаних з веденням переговорів та укладенням контрактів;
- сертифікації та захисту прав власності, які включають витрати на утримання судів, арбітражу, державних органів, витрати часу і ресурсів, необхідні для відновлення порушених прав;
- витрати опортуністичної поведінки, які складаються з пов'язаних з ними витрат з ефективності, а також витрат, необхідних для компенсації можливого збитку й захисту від нього.

На внутрішні трансакційні витрати більшою мірою впливають галузеві особливості діяльності підприємства та елементи корпоративної культури управління. У загальному вигляді до внутрішніх трансакційних витрат належать:

- витрати виміру – на вимірювальну техніку, на проведення власне виміру, на організацію заходів, що мають на меті запобігання виникнення втрат від помилок виміру;
- витрати пошуку, обробки й зберігання інформації (витрати на рекламу, купівля періодичних видань, оплата послуг торгових агентів, витрати на відрядження тощо);
- витрати, пов'язані з емісійною діяльністю підприємства (емісія, дивіденди, витрати на проведення зборів акціонерів);
- витрати впливу (податки, внески в громадські організації) тощо.

Безумовній мінімізації підлягають, на нашу думку, трансакційні витрати, що належать до першої групи: витрати доступу до ресурсів і прав власності, захисту прав власності, а також витрачання опортуністичної поведінки. Проте наявність витрат другої групи – внутрішніх – дозволяє отримати додатковий прибуток від здійснення трансакцій, який зазвичай перевищує самі трансакційні витрати або дозволяє досягти зниження виробничих витрат. Таким чином, актуальним є не завдання абсолютної мінімізації витрат, що відносяться до цієї групи, а зниження їх величини на одиницю реалізованої продукції. Отже, необхідним є аналітичний облік і аналіз трансакційних витрат на підприємстві для контролю ефективності трансакцій.

Кількісна оцінка трансакційних витрат суб'єктів господарювання має здійснюватися на основі прямих грошових витрат на укладання й виконання угоди та розміру збитків, понесених унаслідок неявних трансакційних витрат та опортуністичної поведінки. Крім того, трансакційні витрати слід диференціювати в бухгалтерському обліку на офіційні та неофіційні витрати, що виникають у процесі реалізації господарських зв'язків між підприємством та зовнішніми державними і недержавними структурами, а також всередині підприємства. З урахуванням наведеного процес облікової кваліфікації трансакційних витрат представлено на рис. 1.

Збір інформації про трансакційні витрати необхідно здійснювати на всіх етапах господарської діяльності. З цією метою на підприємстві слід організувати облік трансакційних витрат на етапах збуту, забезпечення процесу виробництва та адміністративного управління. Накопичена інформація про трансакційні витрати має передаватися з відповідних відділів до центру обліку трансакційних витрат для їх подальшого контролю та аналізу ефективності. Процес формування інформації про трансакційні витрати підприємства представлено на рис. 2.

Оскільки для кожного підприємства кількість та сутність угод індивідуальна, організація обліку й оцінки трансакційних витрат неможлива без створення на підприємстві системи управління інформацією про них. Для побудови такої системи необхідно визначити її завдання й функції. Основним завданням має стати забезпечення повної та достовірної інформації про понесені трансакційні витрати в усіх підрозділах підприємств. Основними її функціями є такі: управлінська (координація процесу здійснення угод); планування (постановка цілей, планування об'єму угод); контрольна (облік і аналіз трансакційних витрат); інформаційна (збір і обробка інформації для управління трансакціями); консультативна (консультативна підтримка процесу укладення угод). **Технологія обліку трансакційних витрат має будуватися за певною послідовністю:**

- 1) групування витрат за економічними елементами або статтями калькуляції в розрізі трансформаційних та трансакційних витрат;
- 2) побудова вартісних ланцюжків трансакцій, які виконуються підприємством, та подальше групування за функціями виробничо-господарської діяльності та місцем виникнення трансакцій;
- 3) аналіз трансакційних витрат підприємства за функціями виробничо-господарської діяльності.

ВИСНОВКИ

У сучасному соціоекономічному та політичному середовищі метою діяльності суб'єктів управління трансакційними витратами підприємств є вдосконалення і розвиток інституційного середовища підприємницької діяльності з метою зменшення трансакційних витрат держави, підприємства та суспільства, а також усунення й недопущення конфлікту інтересів окремих осіб та інституцій, які вони представляють.

Незважаючи на відсутність загального підходу до класифікації трансакційних витрат, дослідження основних теоретичних концепцій інституціональної теорії в обліковій науці значно розширює логіку формування інформаційних ресурсів управління суб'єктами господарювання, не звужуючи її суто обліковими моделями. Доки не буде напрацьовано методології обліку трансакційних витрат, система управління керуватиме ними «всліпу», що, звичайно, не дасть очікуваного ефекту. Лише в практичному обліку як відносно самостійній галузі наукового знання може вирішуватися завдання оцінки релевантності витрат та їх мінімізації. Тому напрацювання методологічних засад обліку трансакційних витрат дозволить підвищити адекватність облікової системи як джерела інформаційної підтримки системи управління в ринкових умовах господарювання.

In the present socio-economic and political environment the purpose of transaction cost control entities' activities is the improvement and development of the institutional environment of entrepreneurial activities with the aim of reducing the government's, enterprise's and society's transaction costs as well as eliminating and barring the conflict of interests between the individuals and institutions they represent.

Despite the lack of a common approach to the transaction costs classification the research of the principal theoretical concepts of the institutional theory in accounting science will significantly widen the logic of forming the data resources for business entities

management without narrowing it with entirely accounting models. Unless the transaction costs accounting methodology is developed, the control system will manage them "in a hit-or-miss fashion", which will naturally be inefficient. Only the practical accounting as a relatively independent and self-sufficient field of scientific knowledge is able to solve the problems of relevant expenditures and their minimization. Thus, the creation and development of the methodological background of the transaction costs accounting will allow raising the efficiency of the accounting system as a source of information support for the system of management and control under market conditions.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Шевчук В. Трансформація економіки і модифікація учета: методологічні аспекти впливу // *Вопросы экономики*, 1997. – № 4. – С. 24-36.
2. Малуго Н.М. Бухгалтерський облік в Україні: теорія й методологія, перспективи розвитку: Монографія. – Житомир: ЖДТУ, 2005. – 548 с.
3. Белоусенко М.В. Економічна ресурсно-орієнтований підхід // *Проблеми сучасної економіки і інституціональна теорія* / Під. ред. В.В.Дементьєва, Р.М.Лурєєва. – Донецьк: ДонНТУ, 2009. – 500 с.
4. Івашина О.Ф. Інституціоналізація економічного розвитку: монографія / О.Ф.Івашина. – Дніпропетровськ: Наука та освіта, 2009. – 284 с.
5. Гордон М.В., Оленцевич Н.В. Етноментальні інститути як фактор економічного розвитку // *Проблеми сучасної економіки і інституціональна теорія* / Під. ред. В.В.Дементьєва, Р.М.Лурєєва. – Донецьк: ДонНТУ, 2009. – 500 с.
6. Коуз Р. Фирма. Рынок и право. – М.: Дело Лтд, 1993. – 192 с.
7. Williamson Oliver E. Transaction cost economics: an overview [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://organizationsandmarkets.files.wordpress.com/2009/09/williamson-o-transaction-cost-economics-an-overview.pdf>.
8. Архиреев С.И. Транзакционные издержки и неравенство в условиях рыночной трансформации. – *Х.: Бизнес Информ*, 2000. – 288 с.

9. Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики. – М.: ФЭК «Начала», 1997. – 180 с.
10. Эрроу К. Информация и экономическое поведение // *Вопросы экономики*. – 1995. – № 5. – С. 98-107.
11. Розанова Н. Эволюция взглядов на природу фирмы в западной экономической науке // *Вопросы экономики*. – № 1, 2002. – С. 50-67.
12. Шаститко А. Предметно-методологические особенности новой институциональной экономической теории // *Вопросы экономической теории*. – № 1, 2003. – С. 24-36.
13. Л.И.Лысенко, Е.И.Сухенко. О сущности и классификации транзакционных издержек // *Вісник СевдТУ. Вип. 92: Економіка і фінанси: зб. наук. пр.* – Севастополь: Вид-во СевНТУ, 2008. – 135 с.
14. Батура О.В. Венчурний капітал: становлення, форми, інститути: монографія / О.В.Батура, О.Ф.Івашина. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2003. – 158 с.
15. Рьсьмятов А.З. Теоретические и методологические основы транзакций и транзакционных издержек [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ej.kubagro.ru/2008/02/pdf/04.pdf>.
16. Проблемы макроэкономического регулирования [монография] / А.И.Лученок, О.Л.Шулеево, О.И.Румянцев, М.В.Маркусенко и др. – Мн.: Право и экономика, 2005. – 178 с.
17. Сараева Н.Н. Проблемы оценки уровня транзакционных издержек в предпринимательском секторе экономики Украины // *Научные труды ДонНТУ. Серия: экономическая*. 2006, Выпуск 103-2. – С. 153-159.
18. Мартиенко А.И. Транзакционные издержки реализации форм и прав собственности на объекты природного капитала // *Научные труды ДонНТУ. Серия: экономическая*. 2010, Выпуск 36-2. – С. 5-10.
19. Шаститко А.Е. Новая институциональная экономическая теория. – 3-е изд. перер. и допол. – М.: Экономический факультет МГУ, ТЕИС, 2002. – 188 с.
20. Парашенко А.Н. Классификация транзакционных издержек в управленческом учете // *Ростов-на-Дону, «Учет и статистика»*, № 1 (21), 2011. – С. 11-15.
21. Булгакова С.В. Методологические принципы экономических теорий как исходные основания управленческого учета // *Вестник ВГУ, Серия: Экономика и управление*, № 1, 2004. – С. 156-162.

ПРОГНОЗИ

FORECASTS

СВІТОВИЙ БАНК: ЗРОСТАННЯ ВВП УКРАЇНИ В 2013-2014 РОКАХ НА РІВНІ 4%

Про це йдеться у Стратегії партнерства банку з Україною на 2012-2016 роки.

Згідно з прогнозом, номінальний ВВП у 2014 досягне 1858 млрд. грн. На думку аналітиків, зростання експорту та імпорту в 2013 році складе 5,1% і 4,1% відповідно, в 2014 – 5,1% і 5,0%.

www.maanim.com

ЕКС-МІНІСТР ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ВІКТОР СУСЛОВ: 2013 РІК БУДЕ ТЯЖЧИМ ЗА 2012

Криза в Україні прогресує. Доказ цього – події в Євросоюзі, ряд країн якого вже не в змозі самостійно обслуговувати свої державні борги і змушені вводити режим жорсткої економії. А це – шлях до рецесії. Україна, яка повністю залежить від світової кон'юнктури, неминує теж відчує на собі розвиток цієї кризи. Деякі дані вже зараз викликають тривожні очікування.

Уперше за останні роки зведений платіжний баланс України за січень-листопад 2011 року став негативним – мінус 2,3 млрд. доларів, тоді як за той же період 2010 року він становив плюс 5,7 млрд. доларів. Це означає, що Україні вже не вдається покривати негативне сальдо торгового балансу, яке склало в січні-листопаді 2011 мінус 12,5 млрд. доларів за рахунок нових зовнішніх позик. Негативне сальдо платіжного балансу доводиться покривати золотовалютними резервами України – це ознака кризи. За півтора роки роботи нинішнього українського уряду з 1 квітня по 1 жовтня 2011 валовий зовнішній борг збільшився на 20 млрд. доларів. Україні вже перестають давати в борг, рейтингові агентства знизили її рейтинги до негативних. Вкладення іноземних інвесторів у цінні папери уряду України впродовж 2011 року зменшилися приблизно в 3 рази, що говорить про зниження довіри до політики українського уряду. Відносна стабільність цього періоду досягалася завдяки величезним зовнішнім позикам. Все це й говорить про наростаючу ймовірність дефолту. 2013 рік буде тяжче за 2012 (у 2012 році вкладення в підготовку до Євро-2012 повинні дати хоча б часткову віддачу).

www.liga.net